

תיקון ליקויים

מתן תעודות יושר

דו"ח שנתי 17, עמ' 347

תעודות היושר אינן נמסרות לידי המבקש, אלא מועברות לרשות, שלה הן מיועדות. המשטרה לא הודיעה למבקשים על העברת התעודה, ודבר זה גרם טרדה ופניות חוזרות. בדצמבר 1967 הודיעה המשטרה, כי ניתנה הוראה להקפיד על כך, שכל מבקשי תעודה המיועדת לרשויות בארץ יקבלו הודעה על דבר משלוח התעודה.

הוסכם בין משרד התחבורה לבין המשטרה, שבמקום לצרף לבקשת רשיון תעודת יושר, שנדרשה לקבלת רשיון נהיגה לאוטובוס, למונית או להוראת נהיגה, תחוזה המשטרה את דעתה על טופס הבקשה, דהיינו תציין, אם היא מתנגדת להוצאת הרשיון או לא. כל עוד תעודת היושר של המשטרה היא אחד המסמכים, שלפי התקנות, שהיו קיימות, יש להגישם ואף משתמשים בה בתהליך הרישוי, אין, לדעת הביקורת, לוותר בה על פירוט בדבר קיומן או אי קיומן של הרשעות.

תקנות התעבורה תוקנו בנובמבר 1967, ואין עוד צורך להמציא תעודת יושר מאת המשטרה. במקום זה נקבע, שרשות הרישוי רשאית, לפי שיקול דעתה ולאחר התייעצות עם קצין משטרה, לתת רשיון נהיגה או לסרב לתתו, מטעמים, הקבועים בתקנות, והכוללים בין השאר הרשעות מסוימות.

תחזוקת כלי רכב

דו"ח שנתי 17, עמ' 354

מכונות וקטנועים שוחררו מהסדנאות של המשטרה, בלי שתוקנו בהם מדי מהירות מקולקלים. נסיעה ברכב, שבו מד המהירות אינו תקין, נוגדת את הדרישות שבתקנות התעבורה ושוללת את האפשרות לפקח באורח יעיל על השימוש ברכב ועל צריכת הדלק.

בדיקה מדגמית בסדנאות ירושלים, תל אביב, חיפה ונצרת הראתה, שהוראת המשטרה, שניתנה בעקבות הביקורת, לתקן את מדי המהירות, מבוצעת בסדנאות הלכה למעשה. המשטרה קבעה, שיש להחזיק בסדנאות מדי מהירות תקינים לשם החלפה של מדי מהירות מקולקלים.

רוב האחראים על סדנאות המשטרה לא הוסמכו על ידי משרד התחבורה לנהל מוסך; הסמכה כזו נדרשת ממנהלי מוסכים על פי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ז — 1957.

המשטרה לא מילאה את דרישת הביקורת והסתמכה על כך שחובת קבלת הסמכה לפי צו שר התחבורה אינה חלה על הממשלה. מבקר המדינה הסתמך במפורש בדרישתו על שיקולי בטיחות ושיקולים משקיים, ואלה נוגעים למוסך ממשלתי באותה מידה שהם נוגעים למוסך פרטי.

הפירוט על צריכת חלקי חילוף אינו נרשם בכרטיס הרכב המנוהל בסדנאות, דבר המקשה לפקח על השימוש בחלפים. בסדנאות המשטרה, פרט לסדנאות שביפו ובחיפה, אין חשמלאי רכב מוסמכים. בפרטים מסוימים של חלקי חילוף במערכת החשמל היו החלפות לעתים קרובות מדי. הביקורת הצביעה על הצורך שעבודות חשמל ייעשו על ידי חשמלאים מוסמכים.

בתחילת 1967 הנהיגה המשטרה רישום מפורט בכרטיסים של החלפים שמשתמשים בהם לתיקון הרכב. הונהג אף רישום של החלפת חלקים במערכת החשמל לשם מעקב אחר תדירות החלפתם בכל כלי רכב בנפרד. ברוב הסדנאות עדיין אין חשמלאים מוסמכים; המשטרה אינה מצליחה לגייס חשמלאים מוסמכים לעבודה בסדנאותיה.

המשטרה משפצת בעצמה מנועים של כלי רכב. בדיקת הרישומים של 414 מנועים משופצים העלתה, כי 45% מהם עבדו 20,000 ק"מ בלבד, עד שנוקקו לשיפוץ חדש. המשטרה הסכימה להצעת הביקורת, שטיב השיפוץ ייבחן על ידי מומחה מקצועי בלתי תלוי.

בינואר 1967 מינתה המשטרה מומחה חוץ לבדיקת טיב שיפוץ המנועים. המומחה קבע שביחידת השיפוץ השתמשו בחלקים בלתי מתאימים; היו מקרים, שבהם הרכבת חלקים או תיקונם נעשה בשלב מוקדם מדי; הרצת המנועים לאחר שיפוצם נעשית בניגוד למקובל. הליקויים שהעלה המומחה יש בהם לדעתו כדי לקצר את אורך החיים של המנוע.

בדצמבר 1967 הודיעה המשטרה על הזמנת חלקים מתאימים והקפדה על הרכבתם ועל תיקונם כדרוש; עוד הודיעה שעד תום שנת התקציב היא תרכוש דינאמומטר משוכלל הדרוש להרצתם התקינה של המנועים כפי שהמליץ המומחה.

בתי מלאכה

דו"ח שנתי 17, עמ' 357

רק כ-10% מהמצבה הממוצעת של האסירים המבוגרים הכשירים לעבודה למדו מקצוע במסגרת הקורסים של משרד העבודה. כ-45% הועסקו בבתי מלאכה ובחקלאות וכ-45% בעבודות שירותים.

בהערות שר האוצר לדו"ח השנתי (עמ' 205) צוין, שהנושא של ההכשרה המקצועית בבתי הסוהר נמסר לבדיקתה של ועדה בינמשרדית בראשותו של נציב אגף הנוער והחינוך המקצועי במשרד העבודה; עד סוף דצמבר 1967 לא הופעלה הוועדה.

שכר עבודה, שנשאר בידי האסירים לאחר ניכוי דמי חסכון, משמש להם בעיקר לקניית סיגריות ומצרכים אחרים בקניטנות של בתי הסוהר; בשנת 1965/66 הוקצב למטרה זו סך 70,000 ל"י. השכר שנקבע בשנת 1955, היה נמוך כשלעצמו, והוא איבד עוד מערכו הריאלי עם ההתייקרות הניכרת, שחלה במשך השנים במחירי המצרכים, שקונים

האסירים; בדרך זו נפגעת, בשל מחדל בהיסח הדעת, השגת המטרה החינוכית הכרוכה במתן השכר הזה.

בפברואר 1967 אישר משרד האוצר הקצבה נוספת לשנת הכספים 1966/67 בסך של 37,000 ל"י לתשלום השכר לאסירים עובדים, שהוגדל באותה שנה.

בטיחות במקומות ציבוריים

דו"ח שנתי 17, עמ' 365; דו"ח שנתי 15, עמ' 350

עדיין לא פורסמה הודעה על תנאים מיוחדים לניהולן של המלאכות והתעשיות, בעיקר הכימיות, מהן גם מסוכנות. באותם המקרים, שלא פורסמו תנאי הבטיחות, הם נקבעים על ידי האחראים לרישוי בנפות המשטרה, שמטבע הדברים לא בכל המקרים יש להם הידע המקצועי הדרוש לכך. בעקבות הביקורת הודיעה המשטרה, ביוני 1966, כי סוכם בין נציגי משרד הפנים, משרד העבודה ובאי כוח המשטרה, שכל עוד לא יחול שינוי בחוק הנוגע לתעשיות הכימיות יבוצעו בדיקות בטיחות המקום על ידי מפקחים מטעם משרד העבודה, בדיקות בטיחות מפני אש — על ידי רשות הכבאות המקומית, ובדיקות סדר ובטיחות הציבור והתנועה — על ידי המשטרה.

בביצוע המעשי של ההסדר התעוררו קשיים תחוקתיים, כאשר הרשות המוסמכת להוצאת הרישון למלאכות ותעשיות לא ראתה אפשרות חוקית לדרוש ממבקש הרישון אישור ממשרד העבודה, כפי שסוכם. בנובמבר 1967, הוחל על ידי סגן המנהל הכללי לתפקידים מיוחדים במשרד הפנים ובאי כוח המשטרה לדון עם משרד העבודה, כדי לאפשר את שיתופו בהוצאת רישיונות.

מבקר המדינה מתייחס בחומרה להשהיית הפתרון בדבר סדרי הבטיחות, הנדרשים להפעלת מלאכות ותעשיות, ובמיוחד המסוכנות שביניהן. המצב הקיים מהווה סכנה לחיי אדם ולרכוש ולפיכך יש לזוז בהקדם תיקון בחוק, במגמה לחייב את המשרד, שבידו הידע הדרוש, שיקבע את התנאים המיוחדים לניהולן של מלאכות ותעשיות מסוכנות. גם בהצעת חוק רישוי עסקים, תשכ"ז — 1967, שפורסמה ב"הצעות חוק" ב-29.5.1967, אין הוראה בנדון זה.

אגף מינהלה

דו"ח שנתי 16, עמ' 354

מחלקת תשלומים

ראש מחלקת התשלומים במשטרת ישראל לא נתמנה על ידי החשב הכללי ולא נמנה עם התקן שלו. מבקר המדינה הצביע על הצורך למנות חשב למשטרה בכפיפות לחשב הכללי.

בסיכומיה והצעותיה של ועדת הכספים לדו"ח שנתי 16, כפי שאושרו על ידי מליאת הכנסת, קיבלה הוועדה את דעת הביקורת, שאין מקום לשוני בין דרך מיגווי וכפיפותו של חשב המשטרה לבין דרך מיגווי וכפיפותם של חשבים במשרדי ממשלה אחרים. חשב המשטרה חייב להתמנות גם הוא על ידי החשב הכללי ולהימנות עם תקן החשב

הכללי. במידה שהדבר דורש תיקון פקודת המשטרה — על הממשלה להגיש לכנסת הצעת תיקון לפקודה ברוח זו.

בדו"ח על ביצוע הצעות ועדת הכספים לדו"ח השנתי 16, ציין שר האוצר, שראש מחלקת התשלומים של המשטרה מונה כבר על ידי החשב הכללי. בירור חוזר העלה, שלא ננקטו צעדים, שחשב המשטרה יימנה עם תקן החשב הכללי בהתאם להחלטת הכנסת.

מחלקת בינוי ונכסים

משטרת ישראל מבצעת בעצמה עבודות בנייה חדשה בהיקף ניכר, אף שהיא לא נכללה ברשימת הגופים הרשאים לבצע עבודות בינוי שלא באמצעות מע"צ. בסיכומיה והצעותיה של ועדת הכספים לדו"ח שנתי 16, כפי שאושרו על ידי מליאת הכנסת, נקבע, שיש לבצע עבודות בנייה של המשטרה על ידי מע"צ; מכלל זה ניתן להוציא רק עבודות בטחוניות.

בינואר 1967 מינה שר העבודה, על דעתם של שר האוצר ושר המשטרה, ועדה בין משרדית בהרכב הבא: סגן ראשון לממונה על התקציבים במשרד האוצר, מהנדס מחוז הצפון של מחלקת עבודות ציבוריות, וראש אגף המינהלה במשטרת ישראל. על הוועדה הוטל לבדוק את בעיות ביצוע עבודות הפיתוח והתחזוקה במשרד המשטרה באמצעות מע"צ. כתב המינוי חייב את הוועדה להגיש את מסקנותיה לא יאוחר מה-15 בחודש מארס 1967. הוועדה לא הגישה את מסקנותיה עד התאריך האמור. ביולי 1967 הוציא שר העבודה כתב מינוי חדש לאותם חברי הוועדה. בכתב מינוי זה צוין, כי על הוועדה לבדוק אם לקיים להבא יחידת בנייה מיוחדת במסגרת המשטרה, הן לצורך ביצוע עבודות תחזוקה שוטפת של המבנים שבאחריות המשטרה והן לצורך עבודות פיתוח ובנייה חדשה של משטרת ישראל. על הוועדה הוטל להגיש את מסקנותיה לשר האוצר, שר המשטרה ושר העבודה תוך חודש ימים.

עד סוף דצמבר 1967 לא הגישה הוועדה את מסקנותיה לשרים הנוגעים בדבר.

מחלקת התחבורה

חלק ניכר מהפריטים שמייצרת המסגרייה, הפועלת במסגרת מחלקת התחבורה, ניתן להשיג בבתי מלאכה אורחיים. הומנות המבוצעות במסגרייה, אינן מלוות מפרטים טכניים, ותחזיות לגבי צריכת חומרים ושעות עבודה. במסגרייה לא התנהל רישום על כמות החומר שנצרך בייצור, ורישום שעות העבודה, שהושקעו למעשה בעבודות שבוצעו, היה לקוי.

באוקטובר 1966 נתן ראש מחלקת התחבורה הוראה, שלפיה כל הזמנה לייצור, שערכה ליחידה עולה על 100 ל"י, תלווה מפרט טכני ותחזית לצריכת חומרים ולשעות עבודה; בנובמבר 1967 הוגדל הסכום ל-500 ל"י. ההזמנה תוגש לראש המדור הטכני של המחלקה, אשר יחליט אם לבצעה במסגרייה של המחלקה או בבתי מלאכה אורחיים. בנובמבר 1966 פורסמו הוראות בדבר רישום נאות של חומרים ושעות עבודה.

הביקורת הציעה לשקול את דבר ביצוע שיפוצי סירות של המשטרה במספנות הקיימות
בנמל וכן בדבר איחוד מחסנים, כדי לפשט את ניהולם ולחסוך בהוצאות ובכוח אדם גם
יחד.

לא חלה התקדמות בטיפול בנושא.

בתי המרגוע של המשטרה

ד"ר שנת 16, עמ' 363

מידת הניצול של בתי המרגוע על ידי עובדי המשטרה הייתה מצומצמת. הביקורת הצביעה
על הגרעון, שנוצר מהפעלת בתי המרגוע, וציינה, שלא היה מקום לשימוש בכוח האדם
המוגבל ובציוד של המשטרה להפעלת בתי המרגוע; לא רק בשל ההוצאה, שהייתה
כרוכה בכך אלא גם משום שהללו צריכים לשמש אך ורק למילוי התפקידים האופרטיביים
והמנהליים של המשטרה. הביקורת הביעה את הדעה, שעל המשטרה לבחון את מידת
ההצדקה בהמשך הפעלת בתי המרגוע על ידה. באוגוסט 1965 הודיע המטה הארצי של
המשטרה, שבדעתו להעביר את רכוש בתי המרגוע ואת ניהולם לחברת קרנות השוטרים
בע"מ, תוך השנה הקרובה.

ביוני 1966 הועבר ניהול בתי המרגוע לחברת קרנות השוטרים בישראל בע"מ.
הציוד הועבר לבעלות החברה בנובמבר 1966; בפברואר 1967 נחתמו חווי חכירה
בין מינהל מקרקעי ישראל לחברה לגבי שניים מבתי המרגוע; חוזה חכירה לגבי
בית מרגוע שלישי נמצא בהכנה.

המשטרה מעמידה לרשות החברה, תמורת תשלום, כלי רכב; משכורת אנשי
המשטרה העוסקים בפעולות החברה משולמת מ"בנק ימי חופשה" — קרן
שנוצרה מתרומות של אנשי המשטרה. משרדי החברה נמצאים בבעלות המשטרה.
לדעת הביקורת עם העברת הניהול לידי החברה אין עוד מקום להשתמש בכוח
האדם וברכב המשטרה להפעלת בתי המרגוע.